

Sinfóníuhljómsveit Íslands
1950-2010

60 ára afmælistónleikar

60 ÁRA AFMÆLISTÓNLEIKAR

Háskólabíói 18.03.10 kl. 19.30

- **Rumon Gamba** *hljómsveitarstjóri*
- **Hillevi Martinpelto** *einsöngvari*
- **Sarah Connolly** *einsöngvari*
- **Mótettukór Hallgrímskirkju**
- **Hörður Áskelsson** *kórstjóri*

Hafliði Hallgrímsson

Norðurdjúp op. 43 (2009, frumflutningur)
25 mín.

Hlé

Gustav Mahler

Sinfónía nr. 2 (1888–94)
Allegro maestoso
Andante moderato
Scherzo. In ruhig fliessender Bewegung
Urlicht
Im Tempo des Scherzos – Langsam
80 mín.

Tónleikarnir eru í beinni útsendingu á
Rás 1 og síðan aðgengilegir í fjórar vikur
á www.ruv.is

Vinsamlegast hafið slökkt á farsímum
á meðan tónleikum standur.

AÐALSTYRK TARÐILAR

BORGUN Morgunblaðið

SAMSTARFS AÐILAR

Á upphafsárum Sinfóníuhljómsveitarinnar var hugsjónin um öflugt tónlistarlíf veganesti þeirra merkisbera sem vildu í senn færa þjóðinni perlur tónlistarinnar og efla sköpunargleði nýrra kynslóða.

Stofnun hljómsveitarinnar í árdaga hins unga lýðveldis var eins konar menningarleg sjálfstæðisyfirlýsing, tilkynning um að bókmenntunum hefði bæst liðsauki; listalíf þjóðarinnar yrði að byggjast á alþjóðlegum metnaði.

Lengi vel var mjög á brattann að sækja og oft tvísýnt um starfsöryggi hljóðfæra-leikaranna en á síðari áratugum hefur Sinfóníuhljómsveit Íslands orðið í senn burðarás í menningarlífi Íslendinga og glæsilegur fulltrúi þjóðarinnar á listasviði veraldarinnar.

Árangur hljómsveitarinnar er sönnun þess að lítil þjóð með nýfengið sjálfstæði í heimanmund getur gert sig gildandi á vettvangi þar sem aðrar og öflugri hafa um aldir verið ríkjandi.

Sinfóníuhljómsveitin hefur veitt íslenskum tónskáldum tækifæri til að efla og þroska listsköpun sína, mótað metnað ungs tónlistarfólks og skapað um leið aga og aðhald með þátttöku hæfileikafólks frá öðrum löndum.

Afrek Sinfóníuhljómsveitarinnar sést best á því að hver sá sem leggur mat á íslenska menningu við upphaf nýrrar aldar hlýtur að komast að þeirri niðurstöðu að hljómsveitin sé þar burðarstofnun. Slíkt er gleðiefni okkar allra en þó einkum brautryðjendanna sem ýttu úr vör með draumsýnina að leiðarljósi.

Ég færi Sinfóníuhljómsveit Íslands árnaðaróskir og þakkir þjóðarinnar á þessum merku tímamótum.

Í 60 ár hefur Sinfóníuhljómsveit Íslands glatt landsmenn með leik sínum og lokið upp heimi tónlistarinnar fyrir ungum sem öldnum. Með ári hverju hefur hljómsveitinni vaxið ásmegin. Þann 9. mars 1950 spiluðu 40 hljóðfæraleikarar á sviði Austurbæjarbíós undir stjórn Róberts A. Ottóssonar. Nú 60 árum síðar eru hátt í 90 fastráðnir hljóðfæraleikarar og hljómsveitin hefur skipað sér í sveit fremstu hljómsveita á Norðurlöndum. Margir hafa lagt hér gjörva hönd á plóg og eiga miklar þakkir skildar. Um langt árabíl var hljómsveitin rekin af Ríkisútvarpinu en með samþykkt laga nr. 36/1982 var henni tryggt sjálfstæði. Samkvæmt 2. gr. laganna skal hljómsveitin „auðga tónmenningu Íslendinga, efla áhuga og þekkingu á æðri tónlist og gefa landsmönnum kost á að njóta hennar, m.a. með tónleikahaldi sem víðast um landið og með tónlistarflutningi í útvarp. Sérstaka

áherslu ber að leggja á flutning og kynningu íslenskrar tónlistar, utan lands sem innan, ef tilefni gefast.“ Hljómsveitin hefur rækt hlutverk sitt af miklum metnaði og dugnaði og landsmenn sækja tónleika hennar í síauknum mæli. Hljómsveitin er stolt og samnefnari landsmanna. Það er eftirtektarvert og einstakt hve hátt hlutfall landsmanna nýtur tónleika hennar. Sérstaklega ánægjulegt hefur verið að fylgjast með hversu vel hljómsveitin nær til ungra hlustenda og ræktar vel uppeldishlutverk sitt með margvíslegum tónleikaröðum og sérstökum fræðsluverkefnum. Nýjasti sprotinn, Ungsveitin, gefur tónlistarnemum færi á að takast á við stórvirki tónbókmenntanna undir styrkri stjórn hins frábæra aðalhljómsveitarstjóra sinfóníunnar, Rumon Gamba, sem hefur unnið lofsvert starf með hljómsveitinni. Fyrir þetta ber sérstaklega að

þakka enda mikilvægt að rækta tónleikagesti framtíðarinnar.

Brátt líður að því að Sinfóníuhljómsveit Íslands fái loks hljómleikasal við hæfi. Með frammistöðu sinni hefur hún unnið ríkulega til þess þótt fyrr hefði verið. Það er okkur öllum mikið tilhlökkunarefni að fá að njóta að ári leiks hljómsveitarinnar í sölum Hörpunnar.

Heill Sinfóníuhljómsveit Íslands á merkum tímamótum. Megi landsmenn njóta hennar vel um ókomin ár.

*Sinfónía Mahlers hefur
aðeins verið flutt einu sinni
áður í heild hér á landi, á
40 ára afmælistónleikum SÍ
í mars 1989.*

HLJÓMSVEITARSTJÓRI

Rumon Gamba

Rumon Gamba nam við Konunglegu tónlistarakademiuna í London undir handleiðslu Colin Metters og varð fyrsti nemandinn í hljómsveitarstjórn sem vann til DipRAM-verðlaunanna. Skömmu síðar sigraði hann í keppni ungra hljómsveitarstjóra á vegum BBC og Lloyds-bankans og varð í framhaldi af því aðstoðarhljómsveitarstjóri Fílharmoníusveitar Breska ríkisútvarpsins

um fjögurra ára skeið. Hann stýrði hljómsveitinni m.a. á opinberum tónleikum, við upptökur og á fjölda útvarps- og sjónvarps-tónleikum, ásamt Proms-tónleikum BBC.

Rumon hefur komið fram sem gestastjórnandi með flestum helstu hljómsveitum Bretlandseyja. Hann hefur auk þess starfað með fjölda þekktra hljómsveita á meginlandinu, m.a. Fílharmoníusveitinni í München, Útvarpshljómsveitinni í Berlín og Sinfóníuhljómsveitinni í Barcelona. Rumon þreytti frumraun sína við Ensku þjóðaróperuna vorið 2008 í Candide eftir Leonard Bernstein. Hann tók við stöðu aðalstjórnanda NorrlandsOperan sinfóníuhljómsveitarinnar í Svíþjóð í júlí 2009.

Rumon er samningsbundinn Chandos-útgáfunni og hefur hljóðritað fjölda hljómdiska með Fílharmoníusveit Breska ríkisútvarpsins. Hljómdiskar hans og Sinfóníuhljómsveitar Íslands hafa hlotið afbragðs dóma víða um heim og í desember 2008 var fyrsti diskurinn í fyrirhugaðri röð hljómsveitarverka eftir Vincent d'Indy tilnefndur til hinna virtu Grammy-verðlauna. Annar diskurinn í röðinni var valinn einn af diskum mánaðarins hjá tímaritinu Gramophone og nú fyrir skemmstu kom sá þriðji á markað, þar sem Sigurður Flosason leikur einleik með hljómsveitinni í verki d'Indys, Chorale varié.

Rumon Gamba hefur gegnt stöðu aðalhljómsveitarstjóra og listræns stjórnanda Sinfóníuhljómsveitar Íslands frá því í september 2002 en mun láta af því starfi í júní 2010.

EINSÖNGVARI

Hillevi Martinpelto

Sænska sópransöngkonan Hillevi Martinpelto lauk námi við Óperuskólann í Stokkhólmi árið 1987 og sama ár debúteraði hún við Konunglegu óperuna í Stokkhólmi sem Cho-Cho-San í Madama Butterfly. Hún vakti fljótt heimsathygli, bæði fyrir tónleika sína en ekki síður hljóðritanir á óperum Mozarts sem enn þykja með þeim bestu sem gerðar hafa verið: Idomeneo og Brúðkaup Fígarós (Deutsche Grammophon, stj. John Eliot Gardiner) og Cosí fan tutte (EMI, stj. Simon Rattle).

Martinpelto er búsett í Svíþjóð og syngur stóran hluta ársins við Konunglegu óperurnar í Stokkhólmi og Drottningborg. Hún hefur komið fram í flestum stærstu óperuhúsum Evrópu og Bandaríkjanna og var valin til að

syngja á Nóbelsónleikunum í Stokkhólmi í desember 1996. Meðal helstu tónleika hennar á síðustu árum má nefna 9. sínfóníu Beethovens með Simon Rattle í Berlín, La clemenza di Tito í München, Messías í Lundúnum og Lýrísku sínfóníuna eftir Zemlinsky með Fílharmoníuhljómsveitinni í New York. Þess má einnig geta að Sir Simon Rattle valdi Martinpelto til að syngja sópranhlutverkið í 2. sínfóníu Mahlers á lokatónleikum sínum sem aðalstjórnandi Sínfóníuhljómsveitarinnar í Birmingham.

Sínfóníuhljómsveit Íslands frumflutti Urlicht-þáttinn úr sínfóníu Mahlers á Íslandi ásamt Sigríði Ellu Magnúsdóttur á tónleikum í útvarpssal í desember 1982.

EINSÖNGVARI

Sarah Connolly

Breska mezzósópransöngkonan Sarah Connolly stundaði nám við Royal College of Music. Hún vakti fyrst verulega athygli þegar hún söng Händel-aríur í breska sjónvarpið; skömmu síðar hljóðritaði hún Les fêtes d'Hébé eftir Rameau með William Christie og hlaut bæði Gramophone-verðlaun og Grammy-tilefningu fyrir. Síðan hefur ferill hennar verið óslitin sigurganga. Hún hefur verið tilnefnd til Laurence Olivier-verðlaunanna fyrir frammistöðu sína á óperusviðinu og hefur hlotið bæði Edison- og South Bank-verðlaunin. Hún hefur haldið tónleika í Carnegie Hall í New York og Concertgebouw í Amsterdam, sungið í Carnegie Hall og Metropolitan-óperunni í New York (tónskáldið í Ariadne auf Naxos og Annio í La clemenza di Tito), La Scala í Milánó (Dídó í Dido and Aeneas), og á Glyndbourne-hátíðinni

(Brangäne í Tristan und Isolde). Sarah Connolly hefur nýverið komið fram á tónleikum með Sínfóníuhljómsveitinni í Boston undir stjórn Sir Colin Davis, Concertgebouw-hljómsveitinni með Daniel Harding og Lundúnaflharmóníunni með Vladimir Jurowski. Á næstunni syngur hún í Parísaróperunni, á Metropolitan, í Covent Garden og í Gran Teatro del Liceu í Barcelona. Hún hlaut CBE-heiðursorðu Elísabetar Bretadrottningar á nýársdag 2010 fyrir störf sín í þágu tónlistarinnar.

Mótettukórinn söng fyrst með SÍ árið 1988, í Missa solemnis eftir Beethoven.

„Í norðurdjúpum hugans verða minningar að hljómunum og hljómar að minningum. Líf og list renna saman í einingar sem fylkja liði og mynda samrofa heild.“

Haflíði Hallgrímsson

KÓR

Mótettukór Hallgrímskirkju

Mótettukór Hallgrímskirkju hefur lengi verið meðal fremstu kóra Íslands. Kórinn hefur farið í margar tónleikaferðir og sungið í Notre Dame í París, dómkirkjunum í Chartres og Marseille, Matteusarkirkjunni í Búdapest, Uppsaladómkirkju, Dómkirkjunni í Osló, Klettakirkjunni í Helsinki, Southwark-dómkirkjunni í London og Rochester-dómkirkjunni. Kórinn hefur tekið þátt í tónlistarhátíðum á borð við Listahátíðina í Bergen, Norrænu kirkjutónlistarhátíðina í

Gautaborg og Wiener Festwochen og vann til verðlauna í Alþjóðlegu kórakeppninni í Cork á Írlandi árið 1996.

Mótettukór Hallgrímskirkju hefur sungið inn á marga geisladiska og hefur fengið mikið lof erlendra gagnrýnenda fyrir diska með sálumessu Maurice Duruflé og Passíu eftir Haflíða Hallgrímsson. Þá hafa komið út geisladiskar hjá sænska útgáfufyrirtækinu BIS þar sem kórinn syngur verk Jóns Leifs með Sinfóníuhljómsveit Íslands. Nýjasti geisladiskur kórsins, sem kom út árið 2008, nefnist Ljósið þitt lýsi mér og hefur að geyma íslenska kirkjutónlist.

Meðal stórverka sem Mótettukórinn hefur flutt má nefna Matteusarpassíu og H-moll messu Bachs með Alþjóðlegu barokksveitinni í Den Haag, Vesper eftir Rachmaninov, sálumessurnar eftir Mozart og Fauré

og óratóriuna Elía eftir Mendelssohn, auk þess sem kórinn tók þátt í frumflutningi á sinfóníu nr. 2 eftir Atla Heimi Sveinsson árið 2006 og söng óratóriuna Paulus eftir Mendelssohn í mars 2007 en bæði tónverkin voru á vegum Sinfóníuhljómsveitar Íslands. Haustið 2009 frumflutti kórinn óratóriuna Cecilíu eftir Áskel Másson og Thor Vilhjálmsson en verkið var tilnefnt til Íslensku tónlistarverðlaunanna 2010 sem tónverk ársins. Meðal verkefna framundan hjá Mótettukór Hallgrímskirkju er Ein deutsches Requiem eftir Johannes Brahms á Kirkjulistahátíð í apríl. Stjórnandi kórsins frá stofnun er Hörður Áskelsson.

HAFLIÐI HALLGRÍMSSON

Norðurdjúp

Haflíði Hallgrímsson (f. 1941) hefur um árabil verið eitt virtasta tónskáld Íslendinga á heimsvísu. Hann fæddist á Akureyri og hóf sellónám tíu ára gamall; síðar lærði hann við Accademia Santa Cecilia í Rómaborg og við Royal Academy of Music í Lundúnum, þar sem hann hlaut Madame Suggia-verðlaunin árið 1966. Hann fluttist síðar til Skotlands og var um árabil leiðandi sellóleikari Skosku kammersveitarinar en sagði þeirri stöðu lausri árið 1983 til að geta helgað sig

tónsmíðum. Haflíði hlaut Tónskáldaverðlaun Norðurlandaráðs árið 1986 fyrir Poemi fyrir fiðlu og strengjasveit.

Þótt ýmis tónskáld hafi haft áhrif á Haflíða með verkum sínum eru tónverk hans á margan hátt einstök. Hann býr yfir miklu næmi fyrir línu og litum, enda hefur hann einnig fengist við myndlist um langt skeið og mörg verka hans eru innblásin af samspili þessara tveggja listgreina.

Haflíði tók við stöðu staðartónskálds SÍ árið 2008 og mun gegna henni um þriggja ára skeið. Á næsta ári verður sellókonsert hans fluttur en síðan mega íslenskir tónleikagestir eiga von á að heyra nýjan fiðlukonsert og Konsert fyrir hljómsveit, saminn sérstaklega fyrir Sinfóníuhljómsveit Íslands.

Haflíði segir sjálfur um verk sitt, Norðurdjúp:

„Norðurdjúp er annað tónverkið sem ég hef samið fyrir Sinfóníuhljómsveit Íslands sem staðartónskáld hljómsveitarinnar. Fyrra tónverkið bar titilinn Narratives from the Deep North op. 41 og var upphaflega pantað af Tampere Philharmonic í Finnlandi en var felld inn í vinnuáætlun mína fyrir SÍ sem sameiginleg þöntun þessara tveggja hljómsveita. Verkið var frumflutt í Tampere í febrúar á síðasta ári af Fílharmóníuhljómsveit borgarinnar.

Ætlunin var að þetta verk yrði flutt á 60 ára afmælistónleikum SÍ í kvöld en þegar í ljós kom að einnig yrði flutt „Upprísisinfónían“ eftir Mahler ákvað ég að nota tækifærið sem þarna gafst til að semja nýtt tónverk fyrir stærsta og fjölbreyttasta hljóðfærahóp sem mér hefur gefist kostur á að semja fyrir fram til þessa. Norðurdjúp er tileinkað eiginkonu minni Ragnheiði Árnadóttur.“

„Sinfónía þarf að vera eins og heimurinn. Hún þarf að innihalda allt.“

Gustav Mahler

GUSTAV MAHLER

Sinfónía nr. 2

Í júlí á þessu ári verða liðin 150 ár frá fæðingu Gustavs Mahler (1860–1911), eins fremsta sinfóníutónskálds sem uppi hefur verið og því keppast hljómsveitir um alla heimsbyggðina um að leika verk hans nú um stundir. Mahler var 28 ára gamall þegar hann þreytti frumraun sína sem sinfónískt tónskáld árið 1888, með sinfóníu í D-dúr. Hann hafði um tveggja ára skeið gegnt stöðu aðstoðarstjórnanda við Borgarleikhúsið í Leipzig og þar kynntist hann Karli barón von Weber, sem var barnabarn tónskáldsins

Carl Maria von Weber. Baróninn hafði erft skissur afa síns að óperunni Die drei Pintos, sem Weber entist ekki aldur til að ljúka við. Mahler fullgerði þriðja þátt verksins og óperan var frumflutt undir hans stjórn við afbragðs undirtektir í janúar 1888.

Að sýningunni lokinni voru Mahler afhentir ótal blómvendir sem sómdu sér vel í íbúð hans næstu vikurnar. Í spennufallinu eftir flutninginn ímyndaði Mahler sér að hann væri látinn og að hann lægi í líkkistu sinni umkringdur blómum. Brátt fór nýtt tónaljóð, Todtenfeier, að taka á sig mynd. „Það er hetja D-dúr sinfóníu minnar sem hér er lögð til grafar og líf hans endurspeglast í tónlistinni.“ Þegar Mahler hafði bætt fjórum þáttum aftan við Todtenfeier svo úr varð Sinfónía nr. 2, lagði hann enn áherslu á að fyrsti kaflinn væri hugleiðing um lífið og tilgang þess.

„Spurt er: „Til hvers lífiðir þú? Er lífið eitthvað

meira en stór og ógnvænlegur brandari?“ Við verðum að leita svara við þessum spurningum á einhvern hátt ef við ætlum að halda áfram að lifa – og jafnvel þótt við ætlum okkur að deyja!“

Dramatískara upphaf á sinfóníu er varla hægt að hugsa sér. Allan kaflann í gegn skiptast á hinar ýmsu skapgerðir; reiðilegar hendingar í sellóum og kontrabössum, brot úr sigurvissu sálmalagi sem vísar til þess sem gerist í lokabætti sinfóníunnar, gregorska lagið við Dies irae, þrumandi ómstríðir hljómar og inn á milli – vongóður fiðluskali sem aldrei tekst að brjóta jarðarfararstemninguna á bak aftur. Í lokatöktunum virðist loks rofa til, þegar moll-hljómarnir víkja fyrir C-dúr. En eftir þrumandi niðurlagið – með tveggja áttunda krómatískum fallandi skala – þarf enginn að velkjast í vafa um að hér hefur dauðinn borið sigur úr býtum.

Annað er uppi á teningnum í síðari hlutum verksins, enda má líta á sinfóníuna sem 80 mínútna ferðalag frá kirfilega negldu líkkistuloki upphafskaflans til hrífandi himnasælu lokatakanna. Þó var Mahler lengi í vafa um hvort Todtenfeier-kaflinn ætti að standa einn og sér eða hvort hann myndi henta betur sem upphaf að stærra verki. Það var ekki fyrr en 1893 sem hann bætti við tveimur köflum og ári síðar var fimm þátta sinfónían fullgerð. Annar kaflinn er ljúfur sveitadans af því tagi sem Austurríkismenn kalla ländler; Mahler kallaði þennan og aðra svipaða þætti „rúsínurnar“ í sinfóníum sínum.

Í fyrstu fimm sinfóníum sínum leitaði Mahler margsinnis fanga í Des Knaben Wunderhorn, safn þýskra þjóðkvæða sem var gefið út snemma á 19. öld og naut mikilla vinsælda. Þriðji þáttur sinfóníunnar

er sinfónísk útgáfa af sönglagi Mahlers, Des Antonius von Padua Fischpredigt eða Fiskiræðu Antoníusar frá Padova. Textinn er kaldhæðinn í meira lagi; þegar guðsmaðurinn kemur að tómrí kirkju heldur hann rակleitt að ströndinni og messar yfir fiskunum. Áhrifin eru ekki þau sem hann hafði vonast til; að predikun lokinni synda þeir í burtu og halda áfram uppteknum hætti – rétt eins og mannfólkið, að því er virðist. Mahler sagðist sjálfur hafa skemmt sér konunglega við tónsmíðarnar en bætti við: „Líklega munu fáir skilja háð mitt um mannkynið.“

Texti fjórða þáttar, Urlicht, er einnig fenginn úr Wunderhorn-safninu. Hér er slegið á alvarlegri strengi og í raun liggur vendipunktur verksins einmitt hér; einlægar hendingar altsöngkonunnar eru í fullkomnu jafnvægi við nærgætinn hljómsveitarleikinn. Upphaf lokabáttarins er eins og angistaróp

og friðurinn virðist úti um stund. Hér ber ýmislegt fyrir eyru: lúðraþytur í fjarska – sem tónskáldið kallaði „hrópið í eyðimörkinni“, dauðastefið Dies irae, annað stef sem síðar verður sjálfur uppreisnarmurinn, gríðarleg slagverksuppbýgging sem Mahler kallaði „mars hinna dauðu“. Hápunkturinn er einhver áhrifamesta stundin í öllum sinfóníum tónskáldsins; Mahler kallaði hann „Der grosse Appell“ eða Hinsta ákallið. Horn, trompetar og pákur skiptast í hópa baksviðs og kallast á við fuglasöng flautunnar, eins og hér bíði allt sköpunarverk Guðs í spennuþrunginni þögn eftir óumflýjanlegu uppgjöri. Lokakórinn byrjar undurveikt en hápunktarnir eru ekkert minna en stór-fenglegir. Þar taka kór, einsöngvarar og hljómsveit öll undir og lofsyngja þá himnesku dýrð sem bíður okkar á hinsta degi.

Sinfónía nr. 2, „Upprisusinfónían“

Urlicht

O Röschen rot!
Der Mensch liegt in größter Not!
Der Mensch liegt in größter Pein!
Je lieber möcht' ich im Himmel sein!

Da kam ich auf einem breiten Weg:
Da kam ein Engelein und wollt' mich abweisen.
Ach nein, ich ließ mich nicht abweisen!
Ich bin von Gott und will wieder zu Gott,
Der liebe Gott wird mir ein Lichtchen geben,
Wird leuchten mir bis an das ewig selig' Leben!

Úr „Des Knaben Wunderhorn“

Frumljós

Ó litla rauða rós!
Mannkynið hvílir í ákafri neyð!
Mannkynið hvílir í ákafri kvö!
Miklu heldur vildi ég vera á himnum!

Þangað kom ég eftir breiðum vegi:
Þá kom engill og vildi vísa mér á braut.
Æ nei, ég lét ekki vísa mér á braut!
Ég kem frá Guði og vil aftur til Guðs,
góður Guð gefur mér svolítið ljós,
það lýsir mér inn í eilíft sælulíf!

Auferstehung

Chor und Sopran:
Aufersteh'n, ja aufersteh'n wirst du,
Mein Staub, nach kurzer Ruh!
Unsterblich Leben
Wird, der dich rief, dir geben.
Wieder aufzublüh'n, wirst du gesät!
Der Herr der Ernte geht
Und sammelt Garben
Uns ein, die starben!

Alt solo:
O glaube, mein Herz, o glaube:
Es geht dir nichts verloren!
Dein ist, ja dein, was du geseht,
Dein, was du geliebt, was du gestritten!

Sopran solo:
O glaube: Du wardst nicht umsonst geboren!
Hast nicht umsonst gelebt, gelitten!

Chor und Alt:
Was entstanden ist, das muß vergehen!
Was vergangen, auferstehen!
Hör auf zu beben!
Bereite dich zu leben!

Upprisa

Kór og sópran:
Rísa upp, já þú munt rísa upp,
duft mitt, eftir skamma hvíld!
Ódauðlegt líf
mun sá sem kallaði þig gefa þér.
Þér verður sáð, svo að þú blómgist á ný!
Drottinn uppskerunnar gengur um
og safnar saman bindinum,
okkur sem dóum!

Einsöngvari, alt:
Ó trúðu, hjarta mitt, ó trúðu:
Ekkert skal glatast þér!
Þitt, já þitt er það sem þú þráðir,
þitt það sem þú unnir, sem þú barðist fyrir!

Einsöngvari, sópran:
Ó trúðu: Þú fæddist ekki til einskis!
Lífðir ekki, þjáðist ekki til einskis!

Kór og alt:
Það sem varð til, það verður að líða undir lok!
Það sem leið undir lok að rísa upp!
Hættu að skjálfa!
Búðu þig undir að lifa!

Sopran und Alt solo:
O Schmerz! Du Alldurchdringer!
Dir bin ich entrungen.
O Tod! Du Allbezwinger!
Nun bist du bezwungen!
Mit Flügeln, die ich mir errungen,
In heißem Liebesstreben
Werd ich entschweben
Zum Licht, zu dem kein Aug' gedrungen!

Chor:
Mit Flügeln, die ich mir errungen,
Werd ich entschweben!
Sterben werd' ich, um zu leben!
Aufersteh'n, ja aufersteh'n wirst du,
Mein Herz, in einem Nu!
Was du geschlagen,
Zu Gott wird es dich tragen!

Friedrich Gottlieb Klopstock [fyrsta erindið]
og Gustav Mahler

Einsöngvarar, sópran og alt:
Ó sársauki! Þú sem nístir gegnum allt!
Ég hef verið slitinn frá þér.
Ó dauði! Þú sem yfirbugar allt!
Nú ert þú yfirbugaður!
Á vængjum sem ég hef áunnið mér
í heitu ofurkappi eftir kærleikanum
mun ég svífa á braut
til ljóssins sem ekkert auga hefur litið!

Kór:
Á vængjum sem ég hef áunnið mér
mun ég svífa á braut!
Ég mun deyja til að lifa!
Rísa upp, já þú munt rísa upp,
hjarta mitt, á augabragði!
Sláttur þinn
mun bera þig til Guðs!

Reynir Axelsson þýddi

HLJÓMSVEIT Á TÓNLEIKUM

1. fiðla

Guðný Guðmundsdóttir
Sigrún Eðvaldsdóttir
Sif Tulinius
Andrzej Kleina
Hildigunnur Halldórsdóttir
Bryndís Pálsdóttir
Lin Wei
Zbigniew Dubik
Rut Ingólfssdóttir
Martin Frewer
Rósa Guðmundsdóttir
Margrét Kristjánsdóttir
Una Sveinbjarnardóttir
Olga Björk Ólafsdóttir
Sigríður Hrafnkelsdóttir
Laufey Sigurðardóttir

2. fiðla

Greta Guðnadóttir
Ari Þór Vilhjálmsson
Ólöf Þorvarðsdóttir
Margrét Þorsteinsdóttir
Roland Hartwell
Júliana Elín Kjartansdóttir
Þórdís Stross
Christian Diethard
Sigurlaug Eðvaldsdóttir
Dóra Björgvinsdóttir
Pálína Árnadóttir
Kristján Matthíasson
María Weiss
Mark Reedman

Vióla

Helga Þórarinsdóttir
Þórunn Ósk Marinósóttir
Eyjólfur Alfreðsson
Guðrún Þórarinsdóttir
Herdís Anna Jónsdóttir
Kathryn Harrison
Sarah Buckley
Sesselja Halldórsdóttir
Guðrún Hrund Harðardóttir
Þórarinn Már Baldursson
Svava Bernharðsdóttir
Ásdís Runólfssdóttir

Selló

Bryndís Halla Gylfadóttir
Sigurgeir Agnarsson
Lovisa Fjeldsted
Auður Ingvadóttir
Ólöf Sesselja Óskarsdóttir
Bryndís Björgvinsdóttir
Sigurður Bjarki Gunnarsson
Margrét Árnadóttir
Inga Rós Ingólfssdóttir
Ólöf Sigursveinsdóttir

Bassi

Hávarður Tryggvason
Páll Hannesson
Dean Ferrell
Jóhannes Georgsson
Richard Korn
Þórir Jóhannsson
Gunnlaugur Torfi Stefánsson
Borgar Magnason

Flauta

Hallfríður Ólafsdóttir
Áshildur Haraldsdóttir
Martial Nardeau
Melkorka Ólafsdóttir

Óbó

Daði Kolbeinsson
Peter Tompkins
Matthías Nardeau
Eydís Franzdóttir

Klarinett

Einar Jóhannesson
Ármann Helgason
Rúnar Óskarsson
Sigurður I. Snorrason
Guðni Franzson

Fagott

Rúnar Vilbergsson
Hafsteinn Guðmundsson
Brjánn Ingason
Sigríður Kristjánsdóttir

Horn

Joseph Ognibene
Emil Friðfinnsson
Stefán Jón Bernharðsson
Anna Sigurbjörnsdóttir
Þorkell Jóelsson
Sturlaugur Jón Björnsson
John Stobart
Lilja Valdimarsdóttir
David M.A.P.Palmquist
Laszló Czenek

Trompet

Ásgeir Steingrímsson
Einar Jónsson
Eiríkur Örn Pálsson
Guðmundur Hafsteinsson
Jóhann Nardeau
Jóhann I. Stefánsson
Vilhjálmur Sigurðsson
Baldvin Oddsson

Básúna

Oddur Björnsson
Sigurður Þorbergsson
Jessica Buzbee
David Bobroff, bassabásúna

Túba

Tim Buzbee

Harpa

Katie Buckley
Monika Abendroth

Orgel

Anna Guðný Guðmundsdóttir

Pákur

Eggert Pálsson
Frank Arnink

Slagverk

Steef van Oosterhout
Frank Aarnink
Árni Áskelsson
Kjartan Guðnason
Pétur Grétarsson
Einar Scheving
Ólafur Hólm

KÓRFÉLAGAR Á TÓNLEIKUM

Sópran

Aðalheiður Ólafsdóttir
Anna Kristín Guðmundsdóttir
Auður Perla Svansdóttir
Ása Sjöfn Lörensóttir
Ásdís Kristmundsdóttir
Ásta Marý Stefánsdóttir
Berghildur Erla Bernharðsdóttir
Dagrún Hjartardóttir
Elísabet Vala Guðmundsdóttir
Elva Dögg Melsteð
Guðbjörg Ásdís Ingólfssdóttir
Guðfinna Indriðadóttir
Guðrún Árný Guðmundsdóttir
Guðrún Hólmgeirsdóttir
Halldóra Viðarsdóttir
Hildur Jóhannesdóttir
Hrafnhildur Linnet Runólfssdóttir
Hugrún Hólmgeirsdóttir
Inga Harðardóttir
Judith Amalía Jóhannsdóttir
Katrín Magnúsdóttir
Kristín Ólína Kristjánsdóttir
María G. Gunnlaugsdóttir
Nína Hjördís Þorkelsdóttir
Sara Elísabet Svansdóttir
Sarka Wohlmuthová
Þorgerður Guðmundsdóttir
Þórgunnur Anna Örnólfssdóttir

Alt

Anna Hinriksdóttir
Anna Lilja Torfadóttir
Anna Sveinsdóttir
Ása Valgerður Sigurðardóttir
Carina Kramer
Guðbjörg Pálsdóttir
Guðrún Birna Jónsdóttir
Guðrún Finnbjarnardóttir
Guðrún Katrín Eiríksdóttir
Helga Brá Árnadóttir
Hildur Guðný Ásgeirsdóttir
Hjálmfríður Nikulásdóttir
Hrafnhildur Þórólfsdóttir
Katrín Sverrisdóttir
Katrín Þóra Jóhannesdóttir
Kristín Baldursdóttir
Kristín Bergsdóttir
Lenka Mátéová
Sigrún Ásgeirsdóttir
Sigrún Jónsdóttir
Sigurlaug Vilbergsdóttir
Valgerður Ólafsdóttir

Tenór

Aðalsteinn Bergdal
Andrés Narfi Andrésson
Angantýr Sigurðsson
Gauti Sigurgeirsson
Guðni Tómasson
Hafsteinn Már Einarsson
Hafsteinn Sv. Hafsteinsson
Helgi Steinar Helgason
Ingvar Jón Bates Gíslason
Karl Bridde
Leifur Hauksson
Pétur Björnsson
Stefán Ólafsson
Sverrir Guðmundsson
Valdimar K. Guðlaugsson
Víkíngur Viðarsson
Þorleifur Kristinn Alfonsen
Þórhallur Vilhjálmsson

Bassi

Ari Harðarson
Atli Freyr Steinþórsson
Eðvarð Ingólfsson
Egill Arnarson
Einar Örn Einarsson
Eric Heinen
Guðbjartur Vilhelmsson
Guðmundur Bjarnason
Gylfi Hafsteinsson
Hilmar Magnússon
Hrólfur Gestsson
Jóhann Guðnason
Jón Helgi Bjarnason
Jón Hermann Karlsson
Jón Ingvar Valdimarsson
Kristinn Björnsson
Kristján Már Sigurjónsson
Marcin Jan Cieslinski
Niels Bjarnason
Ólafur Ingimarsson
Samúel Lefever
Sigurður Baldvinsson
Skúli Pálsson
Snorri Baldursson
Stefán Sigurjónsson
Sveinn Ingi Reynisson
Sverrir Jónsson
Sæberg Sigurðsson
Zeno Keilhacker
Zophonias Jónsson
Þorvaldur Danielsson
Þórarinn Sigurðsson
Þórir Andri Karlsson

1. FÍÐLA

Guðný Guðmundsdóttir
1. konsertmeistari

Sigrún Eðvaldsdóttir
1. konsertmeistari

Sif Tulinius
2. konsertmeistari

Andrzej Kleina
3. konsertmeistari

Ágústa María Jónsdóttir
Bryndís Pálsdóttir
Hildigunnur Halldórsdóttir
Júlíana Elín Kjartansdóttir
Laufey Sigurðardóttir
Lin Wei
Margrét Kristjánsdóttir
Martin Frewer
Ólga Björk Ólafsdóttir
Rósa Guðmundsdóttir
Sigríður Hrafnkelsdóttir
Una Sveinbjarnardóttir
Zbigniew Dubik

2. FÍÐLA

Greta Guðnadóttir
leiðari

Ari Þór Vilhjálmsson
staðgengill leiðara

Christian Diethard
Dóra Björgvinsdóttir
Joanna Bauer
Kristján Matthíasson
Margrét Þorsteinsdóttir
Mark Reedman
Ólöf Þorvarðsdóttir
Pálína Árnadóttir
Roland Hartwell
Sigurlaug Eðvaldsdóttir
Þórdís Stross

VÍÓLA

Helga Þórarinsdóttir
leiðari

Þórunn Ósk Marinósdóttir
staðgengill leiðara

Eyjólfur Alfreðsson
Guðrún Hrund Harðardóttir
Guðrún Þórarinsdóttir
Herdís Anna Jónsdóttir
Jónína Auður Hilmarsdóttir
Kathryn Harrison
Sarah Buckley
Sesselja Halldórsdóttir
Svava Bernharðsdóttir
Þórarinn Már Baldursson

SELLÓ

Bryndís Halla Gylfadóttir
leiðari

Sigurgeir Agnarsson
staðgengill leiðara

Auður Ingvadóttir
Bryndís Björgvinsdóttir
Hrafnkell Orri Egilsson
Inga Rós Ingólfssdóttir
Lovísa Fjeldsted
Margrét Árnadóttir
Ólöf Sesselja Óskarsdóttir
Sigurður Bjarki Gunnarsson

BASSI

Hávarður Tryggvason
leiðari

Páll Hannesson
staðgengill leiðara

Dean Ferrell
Jóhannes Georgsson
Richard Korn
Þórir Jóhannsson

FLAUTA

Hallfríður Ólafsdóttir
leiðari

Áshildur Haraldsdóttir
staðgengill leiðara

Martial Nardeau

ÓBÓ

Daði Kolbeinsson
leiðari

Peter Tompkins

Matthías Nardeau
staðgengill leiðara

KLARINETT

Einar Jóhannesson
leiðari

Sigurður I. Snorrason

Rúnar Óskarsson
staðgengill leiðara

FAGOTT

Rúnar Vilbergsson
leiðari

Hafsteinn Guðmundsson

Brjánn Ingason
staðgengill leiðara

HORN Joseph Ognibene <i>leiðari</i>	TÚBA Tim Buzbee <i>leiðari</i>	STARFSMENN Sigurður Nordal <i>framkvæmdastjóri</i>	STJÓRN Illugi Gunnarsson <i>formaður, fulltrúi menntamálaráðuneytis</i>
Emil Friðfinnsson <i>staðgengill leiðara</i>	HARPA Katie Buckley <i>leiðari</i>	Árni Heimir Ingólfsson <i>tónlistarstjóri</i>	Júlíus Vífill Ingvarsson <i>fulltrúi fjármálaráðuneytis</i>
Stefán Jón Bernharðsson <i>staðgengill leiðara</i>	Monika Abendroth	Arna Kristín Einarsdóttir <i>tónleikastjóri</i>	Kjartan Óskarsson <i>fulltrúi Reykjavíkurborgar</i>
Þorkell Jóelsson Lilja Valdimarsdóttir	PÍANÓ Anna Guðný Guðmundsdóttir <i>leiðari</i>	Margrét Ragnarsdóttir <i>markaðs- og kynningarstjóri</i>	Anna María Urbancic <i>fulltrúi menntamálaráðuneytis</i>
TROMPET Ásgeir Steingrímsson <i>leiðari</i>	PÁKUR Eggert Pálsson <i>leiðari</i>	Margrét Sigurðsson <i>fjármálafulltrúi</i>	Þórunn Ósk Marínósdóttir <i>fulltrúi smíðs</i>
Einar Jónsson <i>staðgengill leiðara</i>	SLAGVERK Steef van Oosterhout <i>leiðari</i>	Kristín Sveinbjarnardóttir <i>starfsmannastjóri</i>	
Eiríkur Örn Pálsson <i>staðgengill leiðara</i>	Frank Aarnink <i>staðgengill leiðara</i>	Kristbjörg Clausen <i>nótna- og skjalavörður</i>	
Guðmundur Hafsteinsson	Árni Áskelsson	Erla Magnúsdóttir <i>míðasala</i>	
BÁSÚNA Oddur Björnsson <i>leiðari</i>		Grímur Grímsson <i>ráðsmaður</i>	
Sigurður Þorbergsson <i>staðgengill leiðara</i>		Sigþór Guðmundsson <i>sviðsmaður</i>	
Jessica Buzbee David Bobroff		Monika Abendroth <i>umsjónarmaður</i>	
		Henný Guðsteinsdóttir <i>kaffistofa</i>	

SINFÓNÍUHLJÓMSVEIT ÍSLANDS
1950-2010

Árni Heimir Ingólfsson

Hið nýstofnaða Lúðraþeytarafélag Reykjavíkur við Öxarárfoss árið 1876. Félagið efndi til tónleika sem teljast fyrstu hljóðfæratónleika sem haldnir voru á landinu. Annar maður frá vinstri er stofnandi og stjórnandi hópsins, Helgi Helgason, sem meðal annars samdi hið þekktu lag „Öxar við ána“.

Sinfónía í sextíu ár

Aldrei hefur tónlist af öllum gerðum, frá öllum heimsins hornum, verið aðgengileg með jafn lítilli fyrirhöfn og nú á tímum niðurhals. Því er enn fráleitara að hugsa til þess að fyrir 150 árum hafi varla þekkt á Íslandi tónlist í þeim skilningi sem við leggjum í orðið í dag. Tónlistarlífið var harla fábreytilegt ef frá er skilinn rímnakveðskapur í baðstofum landsmanna, sálmasöngur og harmóníumspil í sveitakirkjum.

Við aldamótin 1900 var Reykjavík ekki nema sjávarpláss með ríflega fimmpúsund íbúa og þótt þar væru komin hljóðfæri á nokkur heimili voru atvinnuhljóðfæraleikarar varla nokkrir svo heitið gat. Við slíkar aðstæður hlýtur fyrirbærið sinfóníuhljómsveit að hafa verkað á marga eins og furðuleg þjóðsaga og með öllu óvíst hvort slíkt ferlíki myndi nokkru sinni nema land lengst norður í Dumbshafi.

Þórarinn Guðmundsson var fyrsti Íslendingurinn sem hafði fullmenntað sig í fiðluleik og því var leitað til hans um að setja saman hljómsveit til að leika við komu Kristjáns X til Reykjavíkur sumarið 1921. Tónleikar hópsins í Nýja bíói þóttu mikill viðburður þótt efnisskráin væri varla upp á marga fiska; þar voru 20 manns samankomnir á sviðinu og léku Det er et yndigt land, íslenska þjóðsönginn og óperettulög. Í kjölfar konungskomunnar var Hljómsveit Reykjavíkur stofnuð formlega og hún hélt nokkra tónleika á hverju ári næstu misserin. Ekki var hljómsveitin fullmönnuð og gat því ekki leikið sinfóníur nema útsetja þær upp á nýtt; til dæmis var Ófullgerða sinfónían eftir Schubert leikin af 16 hljóðfæraleikum um vorið 1925 og þá bættu píanó og harmóníum upp það sem á skorti í samspilinu.

Sumarið 1926 urðu vatnaskil í hljómsveitar-sögu Íslendinga, þegar eldhuginn Jón Leifs sannfærði Filharmóníuhljómsveit Hamborgar að sigla til Íslands í sumarleyfi sínu og halda þar 14 tónleika. Þá hljómuðu í fyrsta sinn hér á landi sinfóníur eftir Mozart, Beethoven og

fleiri meistara, auk tveggja nýrra verka sem stjórnandinn hafði sjálfur lagt til. Þetta var í fyrsta sinn sem Íslendingum gafst kostur á að heyra helstu meistaraverk tónlistarinnar öðruvísi en á grammófónplötum eða í ófullkomnum flutningi þeirra fáu hljóðfæraleikara sem hér voru fyrir.

Árið 1930 var Tónlistarskólinn í Reykjavík stofnaður og Ríkisútvarp sömuleiðis. Þannig var fastari stoðum skotið undir þróun hljóðfæraleiks, enda varð lifandi tónlistarflutningur fljótt hluti af dagskránni á öldum ljós-vakans. Þórarinn Guðmundsson stýrði Útvarpshljómsveitinni, sem taldi fimmtán hljóðfæraleikara þegar mest var og lék í beinni útsendingu að jafnaði tvisvar í viku. Starf Hljómsveitar Reykjavíkur var ekki upp á marga fiska á fimmta áratugnum og þegar hún lagði upp laupana héldu hljóðfæraleikararnir starfinu áfram undir nafninu Sinfóníuhljómsveit Reykjavíkur en sá hópur hélt fyrstu tónleika sína í janúar 1948 í hinu nýbyggða Austurbæjarbíói.

Sovéska tónskáldið Aram Katsjaturían stjórnaði Sinfóníuhljómsveit Íslands í eigin verkum á tónleikum í Þjóðleikhúsinu 29. mars 1951. Blöð greindu frá því að hrifning áheyrenda hefði verið „algerlega einstæð á Íslandi“, tónleikagestir hefðu bæði klappað og stappað í gólfíð og ekki linnt látum fyrr en búið var að endurtaka Sverðdansinn, sem án efa er frægasta verk tónskáldsins.

Konsertmeistari er leiðtogi hljómsveitarinnar allrar, jafnt inn á við sem út á við. Björn Ólafsson gegndi þeirri stöðu fyrstu 22 árin sem Sinfóníuhljómsveit Íslands starfaði. Hér er hann á æfingu ásamt Katrínu Dalhoff en fyrir aftan þau sitja Þorvaldur Steingrímsson, Jón Sen og Jóhannes Eggertsson. Aftast eru Óskar Cortes og Jan Moravek.

Tilraun með sinfóníu

Um sama leyti var Jón Þórarinsson tónskáld nýlega snúinn aftur úr framhaldsnámi í Bandaríkjunum og tók að beita sér verulega fyrir því að hljómsveitarmálin yrðu tekin fastari tökum. Eftir nokkurra ára þref var samþykkt í útvarpsráði tillaga um stofnun sinfóníuhljómsveitar „í tilraunaskyni“, eins og það var orðað. 25 hljóðfæraleikarar voru ráðnir á hálfan samning auk þess sem Ríkisútvarpið lagði fram sína fastráðnu hljóðfæraleikara í sveitina og þann 9. mars 1950 efndi Sinfóníuhljómsveit Íslands til sinna fyrstu tónleika. Sveitin taldi 39 manns og á efnisskránni voru forleikurinn að Egmont eftir Beethoven, Rúmenskir þjóðdansar eftir Béla Bartók, Divertimento eftir Joseph Haydn og Ófullgerða sinfónía Schuberts, nú með þeim fjölda flytjenda sem tónskáldið hafði ætlast til.

Hljómsveitin hélt alla jafna eina eða tvenna tónleika mánaðarlega við góðar undirtektir bæjarbúa en þó var tvísýnt um það um hrið hvort „tilraunin“ hefði heppnast. Fjárhagsgrundvöllurinn var veikur og eftir

fimm ára starf var útlit fyrir að allt myndi sigla í strand. Ríkisútvarpið tók alfarið að sér rekstur hljómsveitarinnar árið 1953 en hafði í raun hvorki vilja né fjárhagslegt bolmagn til að standa undir slíkri skuldbindingu. Þegar útvarpið neitaði að halda verkefninu áfram lá starf hljómsveitarinnar niðri um sex mánaða skeið, frá október 1955 og fram í mars 1956. Ragnar Jónsson í Smára var einn bakhjarlanna í Tónlistarfélaginu og studdi dyggilega við starf Sinfóníuhljómsveitar Íslands þegar útlitið var hvað verst. Hann orðaði það svo í blaðagrein um þetta leyti, þegar óvíst var með öllu hvort hljómsveitinni tækist að standa af sér storminn sem geisaði í íslensku menningarlífi:

Er það von og trú allra vina hennar, að hún taki brátt til starfa að nýju, leyst undan dauðri hendi þeirra neikvæðu manna, er reikna menningu til útgjalda, án þess að eiga nafn á því sem hún gefur í aðra hönd.

Ósk Ragnars rættist skömmu síðar, því að nokkrir góðir menn beittu sér fyrir því að finna starfinu sjálfstæðan grundvöll og síðan

hefur Sinfóníuhljómsveit Íslands starfað óslitið. Þó má geta þess að það var ekki fyrr en árið 1982 sem Alþingi samþykkti lög um Sinfóníuhljómsveit Íslands, sem sýnir hversu langan tíma það tók fyrir tilraunina góðu að vinna sér sess bæði í þjóðlífi og stjórnsýslu. Vonandi hefur „neikvæðu mönnunum“ sem Ragnar nefnir fækkað eitthvað á síðustu árum eftir því sem hljómsveitin hefur sýnt mátt sinn og megin bæði heima fyrir og á erlendum vettvangi.

Sinfóníuhljómsveitin lék yfirleitt í Þjóðleikhúsinu fyrstu árin en einnig af og til í Austurbæjarbíói. Eftirvæntingin var mikil þegar nýtt samkomuhús Háskóla Íslands – sem fljótlega fékk nafnið Háskólabíó – var tekið í notkun haustið 1961. Vonir voru bundnar við að þar með fengi Sinfóníuhljómsveitin heimili sem hún gæti verið fullsæmd af en fljótlega komu ýmsir vankantar í ljós. Reynt var að bæta hljómburðinn með ýmsu móti: plasthiminn var settur upp, hliðarflekar keyptir frá Bandaríkjunum til að kasta hljómnum betur út í salinn, byggt framan við sviðið til að hljómurinn bærist betur út í salinn.

Framhald á bls. 30.

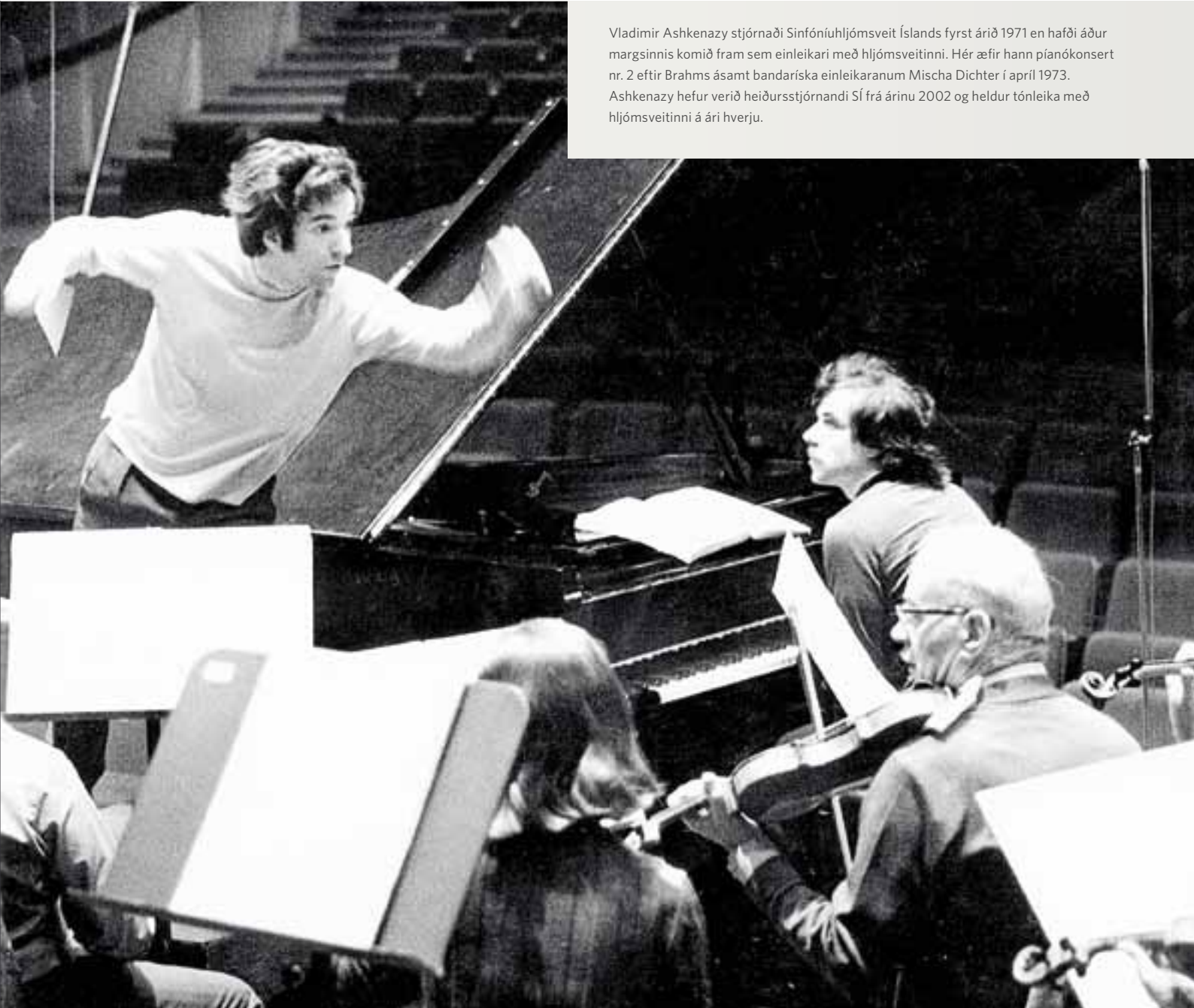
Margir fremstu tónlistarmenn heims hafa leikið með Sinfóníuhljómsveit Íslands gegnum tíðina. Hér æfa Claudio Arrau og Bohdan Wodiczko píanókoncert nr. 2 eftir Brahms í september 1966.

Konsertmeistarar Sinfóníuhljómsveitar Íslands:

Björn Ólafsson, 1950–1972
Jón Sen, 1972–1974
Guðný Guðmundsdóttir, 1974–
Sigrún Eðvaldsdóttir, 1998–

Aðalstjórnendur Sinfóníuhljómsveitar Íslands:

Olav Kielland, 1951–1955
Bohdan Wodiczko, 1960–1961
William Strickland, 1962–1963
Proinnsias O’Duinn, 1963–1964
Igor Buketoff, 1964–1965
Bohdan Wodiczko, 1965–1968
Alfred Walter, 1969
Bohdan Wodiczko, 1970–1971
Karsten Andersen, 1973–1978
Jean-Pierre Jacquillat, 1978–1986
Petri Sakari, 1987–1993
Osmo Vänskä, 1993–1996
Petri Sakari, 1996–1998
Rico Saccani, 1998–2001
Rumon Gamba, 2002–2010

Vladimir Ashkenazy stjórnaði Sinfóníuhljómsveit Íslands fyrst árið 1971 en hafði áður margsinnis komið fram sem einleikari með hljómsveitinni. Hér æfir hann píanókoncert nr. 2 eftir Brahms ásamt bandaríska einleikaranum Mischa Dichter í apríl 1973. Ashkenazy hefur verið heiðursstjórnandi SÍ frá árinu 2002 og heldur tónleika með hljómsveitinni á ári hverju.

Sinfóníuhljómsveit Íslands hefur tvívegis leikið í Carnegie Hall og fengið afbragðs viðtökur í bæði skiptin. Hér er það Rico Saccani sem stjórnar sveitinni í hinum margrömaða sal árið 2000.

Þótt ráðstafanirnar hafi skilað einhverjum árangri er það eigi að síður staðreynd að Sinfóníuhljómsveit Íslands hefur aðeins í örfá skipti leikið í fullkomnum hljómburði og þá á tónleikaferðum sínum erlendis.

Í góðum höndum

Fyrsti aðalstjórnandi hljómsveitarinnar var Norðmaðurinn Olav Kielland en auk þess stjórnðu þeir Victor Urbancic og Róbert A. Ottósson sveitinni á fjölda tónleika meðan krafta þeirra naut við. Of langt mál væri að rekja feril allra þeirra aðalstjórnaenda sem unnið hafa með Sinfóníuhljómsveitinni um lengri eða skemmri tíma. Allir unnu þeir merkt starf og áttu sinn þátt í því að hljómsveitin hefur tekið stöðugum framförum. Pólverjinn Bohdan Wodiczko var mikill áhugamaður um samtímatónlist og studdi ung íslensk tónskáld með ráðum og dáð, Jean-Pierre Jacquillat kynnti fjölmörg frönsk tónverk á Íslandi, Petri Sakari fiðluleikari lagði sig sérstaklega fram við þjálfun strengjasveitarinnar með góðum árangri. Hann stjórnaði hljómsveitinni á fyrstu geisladiskunum sem gerðir voru með

leik hennar fyrir alþjóðlegan markað, með norrænum tónverkum fyrir breska forlagið Chandos og öllum sinfóníum Sibeliusar fyrir Naxos, sem fengu einróma lof gagnrýnenda í heimspressunni. Segja má að þeir Osmo Vänskä, Rico Saccani og Rumon Gamba hafi allir byggt á þeirri faglegu undirstöðu sem Petri lagði með starfi sínu og allir hafa þeir átt sinn þátt í að gera Sinfóníuhljómsveit Íslands að hljómsveit á heimsmeikvarða.

Einn af tímamótaviðburðunum í sögu hljómsveitarinnar var þegar hún lék í fyrsta sinn í Carnegie Hall í New York í febrúar 1996 undir stjórn Osmo Vänskä. Viðtökur voru stórkostlegar, eins og dómur um tónleikana í New York Times ber vitni um. Gagnrýnandinn, Alex Ross, sagði flutninginn hafa farið fram úr björtustu vonum og var sérlega hrifinn af túlkun hljómsveitarinnar á 2. sinfóníu Sibeliusar. „Vänskä er raunverulegur meistari hinnar dramatísku hljómsætningar og niðurstaðan varð einn allra besta flutningur á verki eftir Sibelius sem ég hef hlýtt á,“ skrifaði Ross; honum þótti kvöldið „algjörlega einstakt“ og bætti við: „Ef Vänskä

stjórnar slíkum flutningi reglulega heima í Reykjavík fara Íslendingar einskis á mis í einverunni.“

Síðan þessi orð voru rituð eru liðin fjórtán ár og enn hefur Sinfóníuhljómsveit Íslands tekið skref fram á við. Nú heldur hún um 60 tónleika á ári hverju: áskriftartónleika, kvikmyndatónleika, Vínartónleika, gefur ungum einleikurum færi á að stíga á stökk og fær popptónlistarmenn til liðs við sig árlega. Um 40.000 manns sækja almenna tónleika Sinfóníuhljómsveitarinnar árlega, auk þess sem haldnir eru skólatónleikar sem allt að 8.000 börn og unglingar sækja, allt frá leikskólabörnum til háskólanema. Lögð hefur verið mikil áhersla á að rækta tónlistaráhuga yngri kynslóðarinnar með ýmsu móti og er óhætt að segja að viðbrögðin lofi góðu. Hljómsveitin hefur unnið hug og hjörtu ungviðisins gegnum músina knáu, Máxímús Músíkús, og á síðasta ári var stofnuð Ungsveit Sinfóníuhljómsveitar Íslands, sem er skipuð ungu tónlistarfólki og starfar undir stjórn heimspekktra hljómsveitarstjóra.

Horft til framtíðar

Það verður varla annað sagt en að afmælisbarnið, Sinfóníuhljómsveit Íslands, beri aldurinn vel. Hljómsveitin er í stöðugri listrænni sókn, nýtur alþjóðlegrar viðurkenningar og aðsókn á tónleika hennar hefur verið með eindæmum góð undanfarin misseri. Skemmst er að geta þess að hún hlaut tilnefningu til Grammy-verðlauna fyrir besta leik sinfóníuhljómsveitar árið 2008 og hljómdiskar með leik hennar hafa ítrekað hlotið lof í erlendum tónlistartímaritum.

Vissulega setur þröngur fjárhagur hljómsveitinni skorður en megináhersla hefur verið lögð á að hvika hvergi frá listrænni uppbyggingu hljómsveitarinnar og að tryggja sterka upplifun tónleikagesta. Til að ná þeim markmiðum er mikilvægt að laða fremstu tónlistarmenn heims til starfa á vettvangi Sinfóníuhljómsveitar Íslands, því aðeins þannig verður jákvæðri þróun síðustu ára haldið áfram til frambúðar.

Sinfóníuhljómsveitin stendur að mörgu leyti á tímamótum um þessar mundir.

Í júní mun Rumon Gamba, sem verið hefur aðalstjórnandi í átta ár, láta af því starfi og er ráðgert að nýr aðalstjórnandi komi til starfa haustið 2011. Á næsta ári tekur hinn goðsagnakenndi rússneski hljómsveitarstjóri Gennadíj Rosdestvenskíj við stöðu aðalgestastjórnanda sveitarinnar en tónleikar hans á Listahátíð í Reykjavík 2009 verða lengi í minnum hafðir. Mun hann starfa með hljómsveitinni í fjórar vikur á næsta ári og auk þess mun Vladimir Ashkenazy, heiðursstjórnandi Sinfóníuhljómsveitar Íslands, starfa með henni, meðal annars í tengslum við opnun Hörpu vorið 2011.

Með Hörpu, nýja tónlistarhúsinu í Reykjavík, hefst nýtt skeið í sögu Sinfóníuhljómsveitarinnar og íslensks menningarlífs. Í fyrsta sinn í sextíu ára sögu sinni á Sinfóníuhljómsveit Íslands fastan samastað sem sæmir hljómsveit á heimsmælikvarða. Og loksins munu íslenskir tónleikagestir fá tækifæri til þess að hlýða á leik Sinfóníuhljómsveitarinnar í fullum hljómgæðum. Með fullkominni hljómvist og stærri sal opnast nýir og spennandi möguleikar.

Tónleikasalurinn í Hörpu verður heimili Sinfóníuhljómsveitar Íslands og mun taka um 1600 manns í sæti.

Margir fremstu tónlistarmenn heims hafa látið hafa eftir sér að til Íslands vilji þeir gjarnan koma en ekki í Háskólabíó. Því er fyrirsjáanlegt að hægt verði að setja markið enn hærra hvað varðar listræn gæði, nú þegar Sinfóníuhljómsveitin fær samstarfsfólkið, aðstöðuna og hljómvistina sem hún hefur svo sannalega unnið fyrir á undanförnum áratugum.

Afmælisveislan heldur áfram hjá Sinfóníuhljómsveit Íslands og ótal margt spennandi er á döfinni næstu vikurnar. Litrík balletttónlist Ravels í flutningi Hamrahlíðarkóranna, Árstíðirnar fjórar eins og þær horfa við tónskáldum í tveimur heimsálfum, Vorsinfónía Schumanns og 10. sinfónía Sjostakovitsj á

kveðjutónleikum Rumons Gamba. Einleikarar og -söngvarar eru líka í fremsta gæðaflokki: klarínnettuleikarinn frábæri Martin Fröst, Kristinn Sigmundsson og Sigrún Hjálmtýsdóttir eru meðal þeirra sem stíga á stökk með hljómsveitinni það sem eftir lifir starfsársins.

25. mars

- **Paul Hindemith:** *Mathis der Maler, sinfónía*
- **Maurice Ravel:** *Dafnis og Klói*

Eva Ollikainen hljómsveitarstjóri
Hamrahlíðarkórarnir
Þorgerður Ingólfsdóttir kórstjóri

9. apríl — Langholtskirkja

- **Jón Nordal:** *Adagio*
- **Þórður Magnússon:** *Námur*
- **Gerald Shapiro:** *Toccata*
- **Atli Heimir Sveinsson:** *Pilsaþytur*
- **Þorkell Sigurbjörnsson:** *Filigree*

Andrew Massey hljómsveitarstjóri

17. apríl

- **Maxímús Músíkús trítlar í tónlistarskólann**

Daniel Bjarnason hljómsveitarstjóri
Valur Freyr Einarsson sögumaður

23. og 24. apríl — Langholtskirkja

- **Antonio Vivaldi:** *Árstíðirnar fjórar*
- **Astor Piazzolla:** *Árstíðirnar fjórar í Buenos Aires*

Wolfram Christ hljómsveitarstjóri
Elfa Rún Kristinsdóttir einleikari

29. apríl

- **Modest Músorgskíj:** *Khovanschina, forleikur*
- **Kalevi Aho:** *Klarínnettukonesrt*
- **Pjotr Tsjajkovskíj:** *Sinfónía nr. 4*

Rumon Gamba hljómsveitarstjóri
Martin Fröst einleikari

6. maí

- **Johannes Brahms:** *Píanókoncert nr. 1*
- **Robert Schumann:** *Sinfónía nr. 1, „Vorsinfónían“*

Andrew Litton hljómsveitarstjóri
Jon Kimura Parker einleikari

5. júní — Listahátíð í Reykjavík

- **Ariur, forleikir og kórar úr eftirlætis-óperum Kristins, m.a. Rakaranum frá Sevilla, Fidelio, Don Carlo og Hollendingnum fljúgandi.**

Petri Sakari hljómsveitarstjóri
Kristinn Sigmundsson einsöngvari
Óperukórinn
Garðar Cortes kórstjóri

10. júní

- **Edward Elgar:** *Inngangur og Allegro*
- **Áskell Másson:** *Söngvar um vorið*
- **Dimitríj Sjostakovitsj:** *Sinfónía nr. 10*

Rumon Gamba hljómsveitarstjóri
Sigrún Hjálmtýsdóttir einsöngvari

Miðasala á **www.sinfonia.is** og í síma **545 2500**.

Til sölu í anddyri Háskólabíós

"...konsertarnir vekja strax athygli sem óvenjulega vel samdir... blæbrigðarík hljómsveitarútsetning og gnótt hugmynda"

—The Independent

TILNEFNDUR TIL NORSKU SPELLEMANN VERÐLAUNANNA 2010

Sellókoncert op.30 "...hrífandi viðbót við sellóbókmenntirnar... án efa eitt af hans bestu verkum fram til þessa"

—The Times

Sellókoncert op.30 "Í þessum konsert er meðferð ljóss og skugga í ætt við hin dramatísku chiaroscuro áhrif í myndum Rembrandts og Caravaggio... útkoman er straumur hugmynda og blæbrigða"

—Daily Telegraph

"...hárfín og blæbrigðarík uppbygging... tónverk sem innihalda reimleika og fegurð"

—The Herald

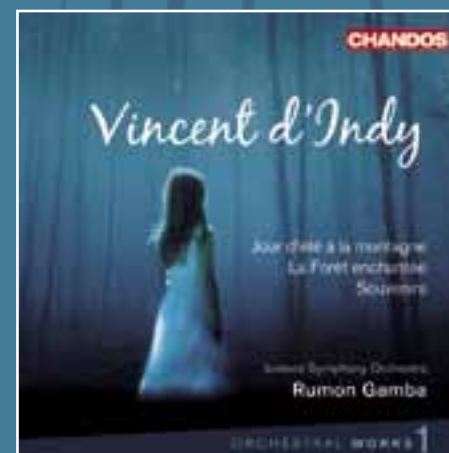

JÓHANSSON & LEMMINGS • JULI • 2010

Borgun auðveldar viðskipti og hefur sérhæft sig í öruggri greiðslumiðlun í nær 30 ár.

CHANDOS

Discover the wonderful music of **Vincent d'Indy** performed by the **Iceland Symphony Orchestra** under **Rumon Gamba**.

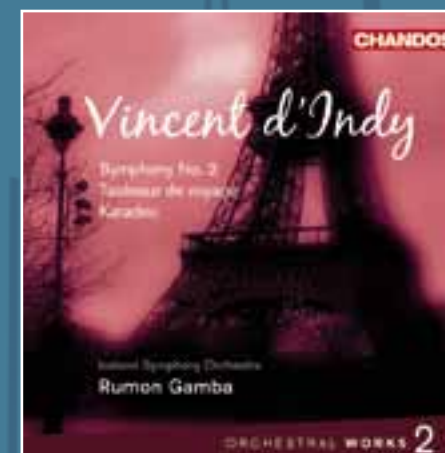

CHAN 10464

D'Indy: Orchestral Works, Volume 1
Grammy® nominated

'The rich orchestration in all three works is superbly realised by the excellent Iceland Symphony Orchestra under Rumon Gamba and the state-of-the-art Chandos recording; definitely a key record of d'Indy's orchestral output.'

Gramophone

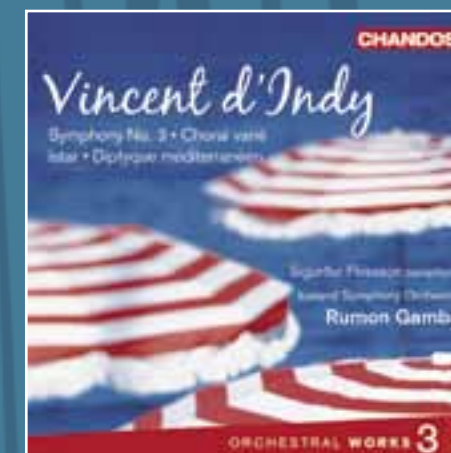

CHAN 10514

D'Indy: Orchestral Works, Volume 2

'Gamba's vibrant yet cogent interpretation plugs a glaring gap. As before, the playing of the Iceland SO combines commendable polish and contagious dedication, and Chandos' sound has both tangible presence and enticing glow. What a very good CD this is; bring on the next instalment!'

Editor's Choice, Gramophone

CHAN 10585

D'Indy: Orchestral Works, Volume 3

New recording – released March 2010

Symphony No. 3 *Sinfonia brevis de Bello Gallico* • Diptyque méditerranéen
Istar • Choral varié

Purchase CDs from www.chandos.net

High quality mp3s and lossless downloads available at www.theclassicalshop.net

Sinfóníuhljómsveit Íslands

Háskólabíói við Hagatorg

Sími 545 2500

www.sinfonia.is